

Behoort bij schrijven nr. 818.237

Ex. no 2

Dit exemplaar bestaat uit 2 blz.

VERTROUWELIJK

DE VERENIGING "NEDERLAND-USSR".

Op 21 februari j.l. werd, in het Minerva-paviljoen te Amsterdam, het cultureel accoord hernieuwd tussen de vereniging "Nederland-USSR" enerzijds en de "Unie van sowjet-verenigingen voor vriendschap en culturele betrekkingen met het buitenland" en "USSR-Nederland" anderzijds. Het was de derde maal dat een dergelijke overeenkomst werd getekend. Het eerste accoord kwam te Moskou tot stand in 1964, terwijl de plechtigheid in 1965 te Amsterdam plaats vond. Ditmaal werd de ondertekening enigszins vertraagd door een zekere terughoudendheid bij de Russische organisaties. De reden hiertoe kan gevonden worden in de lopende besprekingen tussen de regeringen van Nederland en de Sowjet-Unie over een cultureel verdrag op staatsniveau (zie hiervoor mijn schrijven dd. 2-2-1966/no. 814.140/geheim). Was het Russisch verlangen naar een dergelijk verdrag aanleiding tot een wat terughoudend optreden t.a.v. "Nederland-USSR", voor "Nederland-USSR" was het dichterbij komen ervan juist reden tot groter spoed, omdat men dit vóór wenste te zijn. Kennelijk heeft "Nederland-USSR" de eerste de beste gelegenheid voor de ondertekening van het cultureel accoord met de "Unie van sowjet-verenigingen" en "USSR-Nederland" aangegrepen. Dientengevolge moest op het laatste moment nog veel worden geregeld en vertoonde de plechtigheid zelf enkele organisatorische onvolkomenheden.

Evenals in voorgaande jaren voorziet het cultureel accoord weer in de uitwisseling van kunstenaars, sportliefhebbers en vertegenwoordigers van de wetenschap. In de "verklaring", welke aan het accoord ten grondslag ligt, wordt door de ondertekenende organisaties bijzondere aandacht gevraagd voor de - in 1965 voor het eerst georganiseerde - "specialisten-reizen" (voor medici, landbouwdeskundigen e.d.). Bij de ondertekening waren ongeveer 170 personen aanwezig, onder wie enkele Russen. Het woord werd gevoerd door Wim Hulst, secretaris van "Nederland-USSR" en Kees van der Kraan, vice-voorzitter van de vereniging. Verder sprak de bekende schaker Dr. Max Euwe. Zijn kort begroetingswoord was voornamelijk gericht op de betrekkingen tussen Nederland en de Sowjet-Unie op het gebied van de sport en, uiteraard, het schaken. Dr. Ir. Botwinnik, voorzitter van "USSR-Nederland", en de Russische zaakgelastigde in ons land, I.M. Gorokhov, hielden eveneens toespraken. De laatste zei o.m., dat "de activiteiten van 'Nederland-USSR' en 'USSR-Nederland' in belangrijke

VERTROUWELIJK

- 2 -

mate de culturele betrekkingen tussen Nederland en de Sowjet-Unie hadden verruimd".

Het accoord werd voor "Nederland-USSR" ondertekend door de heer van der Kraan, voor de "Unie" en "USSR-Nederland" door de heer Botwinik. Het Russische Borodin-kwartet, dat met het oog op de plechtigheid haar verblijf in Nederland met één dag verlengde, zorgde voor de muzikale omlijsting.

Opmerkelijk was, dat er geen leden van het partijbestuur der CPN aanwezig waren. Theun de Vries, oud-voorzitter van "Nederland-USSR", zou een uitnodiging voor de plechtigheid zelfs hebben afgewezen. Opvallend is ook, dat "De Waarheid" geen propaganda voor de ondertekening maakte. Er werd zelfs geen aankondiging afgedrukt. Wel plaatste men op 22 februari een kort verslag. Een en ander demonstreert nog eens duidelijk het smeulend conflict tussen de partij en haar mantelorganisatie "Nederland-USSR", die de politieke (autonome) koers van de CPN niet kan en wil varen en -uiteraard- doorgaat met haar op de Sowjet-Unie georiënteerde activiteiten.

Mogelijk zal de ondertekening van het accoord wederom aanleiding geven tot kritiek van de partij op "Nederland-USSR" of zelfs tot de enige tijd geleden aangekondigde "maatregelen". In dit verband is in NU-kring al meer dan eens gesproken over een mogelijke opheffing van de vereniging door de partij.

De soep zal echter wel niet zo heet worden gegeten als ze wordt opgediend. Allereerst is het nog de vraag, of "Nederland-USSR" zich zonder meer bij een eventuele opheffing zou neerleggen. Men speculeert hier uiteraard op de steun van de Russen, die weinig twijfel hebben laten bestaan aan hun belangstelling voor alles wat met de culturele uitwisseling te maken heeft, terwijl hun relatie tot de CPN momenteel weinig vriendschappelijk genoemd kan worden.

Of deze hoop gerechtvaardigd is, lijkt overigens nog niet zo zeker. Bij de voorbereidingen voor het nu afgesloten accoord bleek immer reeds, dat de Russen -als het er op aankomt- een cultureel verdrag op staatsniveau belangrijker achten dan een goede verstandhouding met "Nederland-USSR".

7 maart 1966